

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

09 Педагогіка вищої школи

Освітня програма Середня освіта (Географія)

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація 014. 07 Географія

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка вищої школи
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач (-і)	Кіндратюк Богдан Дмитрович
Контактний телефон викладача	067 342 21 65
E-mail викладача	bohkind@ukr.net
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	1 година, раз у 2 тижні, згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
Завдання курсу «Педагогіка вищої школи» – донести до студентів суспільне значення педагогічної діяльності; ознайомити з основами історії педагогіки, дидактики, теорії виховання та загальними засадами організації освітнього процесу у закладах загальної вищої школи; сформуванню вмінь організовувати освітній процес та взаємодіяти з учнями; сприяти виробленню компетентностей, необхідних для творчої педагогічної діяльності; застосовувати набуті теоретичні знання та вмінь під час проходження педагогічної практики у закладах освіти.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є формування у студентів знань, умінь та компетенцій щодо організації процесів навчання й виховання як педагогічної взаємодії з учнями та студентами, особистісного ставлення до педагогічної діяльності.	
4. Компетентності	
<p>Аналіз та синтез (C1) – здатність і готовність спрямувати дії на розв’язання складних непередбачуваних задач і проблем у науково-дослідній роботі в сферах педагогіки.</p> <p>Проектувальна (C3) – здатність і готовність розробляти моделі та готувати аналітичні звіти про сучасний стан та розвиток географічної освіти рідною та іноземними мовами.</p> <p>Популяризаційні навички (C5) - вмінь спілкуватися із нефахівцями, певні навички викладання, роботи зі ЗМІ.</p> <p>Діагностична (C8) – володіння філософськими знаннями, теорією та методологією (підходами, принципами і методами) розпізнавання проблеми, виявлення характерних ознак ситуації; застосування цих методів та принципів, аналіз соціальних і природних об’єктів, процесів, ситуацій, проблем, випадків, що розпізнають деформації та встановлюють їх причини. Діагностика поширюється на ситуації, що відображають предмет професійної діяльності, міжнародні проекти, програми.</p> <p>Інформаційно-аналітична (C9) – здатність побудувати ефективну систему інформаційних ресурсів, необхідну для формування інформаційно-правової основи прийняття рішень у сфері освіти; формування умінь на основі отриманої інформації формулювати комплексні аналітичні висновки; здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті управлінського завдання або проблеми, що вирішується.</p> <p>Глибокі знання та розуміння (C10) – здатність аналізувати географічні об’єкти і процеси як природного походження, так і антропогенні, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук, а також на основі відповідних методів. Здатність розв’язувати педагогічні ситуації та практичні проблеми в професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень педагогіки, психології та окремих методик навчання, проведення досліджень і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і вимог.</p> <p>Розв’язання проблем (C11) – здатність розв’язувати широке коло проблем та задач</p>	

шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів.

Обчислювальні навички (C12) – здатність використовувати відповідне програмне забезпечення (мови програмування, пакети) для картографування природних, суспільних явищ і процесів та педагогічних досліджень.

Ерудиція в галузі (C13) – здатність описати широке коло географічних об'єктів у процесі викладацької діяльності.

5. Результати навчання

D 5. Вміти орієнтуватися у чинній законодавчо-нормативній базі з питань педагогіки та методики викладання (C1, C8, C9).

D 8. Уміння застосовувати знання та розуміння на операційному рівні теоретичної і прикладної географії та суміжних наук (економіки, соціології, психології тощо), щоб розвинути розуміння міждисциплінарних зв'язків курсів географії, педагогіки та методики викладання (C8, C10, C13).

D 12. Здатність описати основні закономірності та тенденції трансформації географічної освіти у XX - на початку XXI ст. Здатність описати базові характеристики інклюзивного розвитку учнів на рівні окремих класів (C1, C5, C8, C10, C13)

D 17. Здатність створювати картографічні матеріали з метою оцінки, моделювання та прогнозування у шкільній географічній освіті (C3, C9, C11, C12)

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	22
практичні	38
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I	014 Середня освіта	1	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Педагогіка як наука. Поняття про інклюзивну освіту. Педагогіка як наука про виховання. Теорії походження виховання. Головні стадії розвитку педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук. Інклюзивна освіта. Тема 1. Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічного дослідження. Суспільне значення праці педагога. Методи науково-	Лекція, практична робота	Опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури до теми, 14 год.	5	1-2 тижні навчання

<p>педагогічного дослідження, їхня загальна характеристика. Сутність методу спостереження. Застосування в педагогіці соціологічних методів дослідження. Етапи педагогічного експерименту</p>				
<p>Тема 2. Загальний огляд історичного розвитку освіти за кордоном та в Україні. Виникнення організованих форм виховання. Виховання і навчання в умовах цивілізацій Стародавнього Сходу та античного світу. Головні типи шкіл у середні віки. Педагогічна думка епохи Відродження та Нового часу. Педагогічна діяльність, погляди Я.-А. Коменського, Й.-Г. Песталоцці, Дж. Локка, Ф.-В.-А. Дістервега, Лекція, 2 год. 2, 8, 16, 27. Ж.-Ж. Руссо, Й.-Ф. Гербарта, Дж. Дьюї, М. Монтесорі. Інноваційні освітні процеси в ХІХ–ХХІ ст.</p> <p>Тема 2. Вибрані питання розвитку педагогічної думка та освіти в Україні. Навчально-виховні традиції Київської Русі. Особливості навчально-виховного процесу у братських школах. Виникнення перших університетів. Роль визначних діячів та педагогів у становленні освіти в Україні (К.Ушинський, Г.Ващенко, С.Русова, А.Макаренко, В.Сухомлинський, А.Шептицький).</p>	<p>Лекція, практ. робота</p>	<p>Прочитання та виписування цитат з праці відомого педагога або письменника про виховання та навчання (за вибором студента). Написання есе, 16 год.</p>	<p>5</p>	<p>2-3 тижні навчання</p>
<p>Тема 3. Розвиток і формування особистості. Поняття про особистість, її розвиток і формування. Особа, індивід, особистість, індивідуальність. Головні чинники, які впливають на</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури до теми. Підготовка до тестового контролю знань, 14 год.</p>	<p>5</p>	<p>6-7 тижні навчання</p>

<p>розвиток особистості: спадковість, середовище та виховання. Роль виховання як цілеспрямованої, регульованої діяльності. Тема 3. Розвиток і формування особистості. Основні теорії та концепції розвитку особистості. Вікові особливості школяра молодшого, середнього і старшого шкільного віку та їх урахування в навчально-виховному процесі. Інклюзивний підхід до виховання та навчання дітей з особливими потребами.</p>				
<p>Тема 4. Поняття про дидактику та сутність процесу навчання. Зміст освіти. Дидактика – теорія освіти і навчання. Головні категорії дидактики. Дидактичні принципи. Структура навчального процесу (компоненти: цільовий, стимулювально-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольовано-регулювальний, оціннорезультативний). Функції процесу навчання (освітня, виховна, розвивальна). Тема 4. Зміст освіти в середній школі. Теорія формальної та матеріальної освіти. Види формування змісту освіти. Аналіз навчальних планів, програм, підручників та посібників з географії</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Аналіз навчальних планів, програм та підручників з географії (за вибором студента), 14 год.</p>	<p>5</p>	<p>8-9 тижні навчання</p>
<p>Тема 5. Методи навчання. Поняття методу і прийому навчання. Засоби навчання. Проблема класифікації методів навчання у педагогічній науці. Інтерактивні методи навчання («мозковий штурм», «сніжка», «гаряче крісло», «мікрофон», рольова</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Теоретичне осмислення використання різних методів навчання у процесі вивчення географії Складання схеми головних методів навчання, 16 год.</p>	<p>5</p>	<p>10-11 тижні навчання</p>

<p>гра, метод «Прес», сенкан, портфоліо тощо).</p> <p>Тема 5. Головні методи навчання. Характеристика головних методів навчання: організації та здійснення навчальної діяльності; стимулювання і мотивації навчальної діяльності; контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності. Використання різних словесних методів на уроці географії</p>				
<p>Тема 6. Форми організації навчання. Педагогічна діагностика. Лекція, 2 год. 2, 6, 7, 9, 10, 20, 21. Поняття про форми організації навчання. Урок – головна форма організації навчання у школі. Триєдина мета уроку. Інші форми організації навчання: шкільна лекція, семінарське і лабораторне заняття, навчальна конференція, практикум, навчальна екскурсія, факультативне заняття, шкільна лекція, гурток. Педагогічна діагностика.</p> <p>Тема 6. Підготовка вчителя до уроку. Урок як основна форма організації освітнього процесу в школі. Головні типи уроків (за класифікацією В. Онищука) та їх структура. Попередня і безпосередня підготовка вчителя до проведення навчального заняття.</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Написання плану конспекту уроку з географії з використанням різних методів навчання та мікрорішення його фрагменту. Підготовка до тестового контролю знань, 16 год.</p>	<p>5</p>	<p>12-13 тижні навчання</p>
<p>Тема 7. Основи теорії виховання. Соціальні інститути виховання. Процес виховання, його структурні елементи. Головні принципи, мета і зміст національного виховання. Виховний ідеал та його еволюція в українському суспільстві.</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Складання плану виховного заходу та підготовка до демонстрування його фрагменту, 14 год.</p>	<p>10</p>	<p>Упродовж 8-11 тижнів навчання</p>

<p>Поняття методу, прийому та засобу виховання.. Соціальні інститути виховання. Сім'я як головний інститут соціалізації дитини. Тема 7. Форми і методи виховання. Головні форми виховання. Методи формування свідомості. Методи формування досвіду суспільної поведінки і діяльності. Методи стимулювання поведінки і діяльності учнів. Методи самовиховання. Підготовка та планування виховного заходу.</p>				
<p>Тема 8. Основи педагогічного спілкування. Поняття про педагогічне спілкування. Аналіз головних функцій спілкування. Позичі партнерів у спілкуванні. Основні помилки у сприйманні людини людиною та шляхи їх подолання. Стили педагогічного спілкування (авторитарний, ліберальний, демократичний). Аналіз типових бар'єрів у спілкуванні. Шляхи подолання педагогічних конфліктів. Тема 8. Педагогічне спілкування. Основні параметри педагогічного спілкування: перцептивний, інтеаркційний, інформаційний. Стили та рівні (примітивний, маніпуляційний, стандартизований, конвенційний, діловий, ігровий, духовний) педагогічного спілкування. Поняття учнівського</p>	<p>Лекція/се мінарське заняття.</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури до теми. Підготовка до тестового контролю знань, 14 год.</p>	<p>10</p>	<p>Упродовж 11-13 тижнів</p>

колективу: сутність, ознаки, функції, стадії розвитку. Роль класного керівника у формуванні учнівської спільноти.				
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу	максимально 50 балів студент отримує під час проведення практичних занять; ще 50 балів студент отримує за складання екзамену.			
Вимоги до письмової роботи	екзаменаційний білет містить 50 тестових завдань. Вага 1 питання – 1 бал.			
Практичні заняття	Кожне практичне/семінарське заняття оцінюється в 5 балів, 10 балів студент може отримати за оформлення і презентацію індивідуального завдання. Без захисту індивідуальної роботи студент не допускається до здачі екзамену. Повторна передача відбувається за умови, що студент набрав менше 25 балів за екзаменаційне тестування. Вага практичних занять - 80 % від оцінки допуску.			
Умови допуску до підсумкового контролю	Під час навчання на практичних заняттях отримати не менше 25 балів, а також, обов'язково захистити 2 індивідуальні роботи дослідницького характеру. Вага 2 індивідуальних робіт – 20% від оцінки допуску.			
8. Політика курсу				
<p>Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії.</p> <p>Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни.</p> <p>Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.</p> <p style="text-align: center;">Політика щодо академічної доброчесності</p> <p>Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wp-</p>				

content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді. Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. К., 2008.
2. Волкова Н.П. Педагогіка. К., 2007.
3. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. К., 2005.
6. Кузьмінський О., Омеляненко В. Педагогіка: Підручник. К., 2003.
7. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. К., 2007.
8. Педагогіка. Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К., 2003.
9. Фіцула М. Педагогіка. К., 2002.
10. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. К., 2002.

Допоміжна:

1. Амонашвілі Шалва. Педагогічні притчі: виховання серцем. Харків, 2017.
2. Бойко А.М., Бардінова В.Д., Гриньова М.В., та ін. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник / За заг. ред. А.М.Бойка. К., 2004.
3. Енциклопедія освіти / Ред. В.Г. Кремень. К, 2008.
4. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. К., 2010.
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
6. Караманов О.В. Визначення головних цілей уроку і виховного заходу. Львів, 2006.
7. Ковальчук О., Когут С. Основи психології та педагогіки. Львів, 2009.

8. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. – Кривий ріг : Айс Принт, 2017. – Вип. 1 (50). – 332 с.
9. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2020: глобалізований простір інновацій: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 28 трав. 2020 р. / НАПН України, Ін-т педагогіки НАПН України ; за заг. ред. О. І. Локшиної. – Київ ; Біла Церква : Авторитет, 2020. – 444 с.
10. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки. К., 2011.
11. Скільський Д. Історія української педагогіки. Ілюстрований навчальний посібник. Тернопіль, 2012.

Викладач

_____

Б.Д. Кіндратюк